

Završna epizoda bleferske politike

PIŠE: IVAN TOROV

Tradicija političke garniture Srbije da – štiteći i kamuflirajući svoju nemoć da rešava probleme – neprestano proizvodi nove, sve dublje krize i konfuziju, ni ovog puta nije izneverena. Suočena sa činjenicom da joj je kosovska politika, u decembru 2011, doživela još jedan, možda i završni poraz, latila se oprobano sredstva da, namećući nam, kako kaže jedan od njenih vodećih realizatora Ivica Dačić, „hamletovsku dilemu“, zapravo još na neko vreme (do marta 2012) odloži odgovor na suštinsko pitanje – da li je sve što se upravo valja na srpskoj, pre svega vladajućoj, političkoj pozornici stvarno odricanje Srbije od evropskog puta, ili, pak, još jedan uobičajeni blef, odnosno marketinški manevar sa rokom važenja do sledećih, najverovatnije, majskih parlamentarnih izbora. Koliko nas, preko svojih medija, uporno uveravaju da Srbija ni po koju, dakle, ni po cenu da sebi zalupi evropska vrata, neće preći zamišljene „crvene linije“ oko Kosova, toliko je sve očiglednije da se, ustvari, odvija finalna epizoda jednog dugotrajnog, a, opet, neuspešnog i kontra-produktivnog nastojanja da se ono što je ratom prokockano, za „zelenim stolom“ ili, pak, raznoraznim smicalicama i trikovima, prikaže kao cilj koji je „uprkos svemu dostižan“. Tako je bilo sa zabludom da će ustavna preambula omogućiti da Srbija (po)vraća čitavo Kosovo, tako je i sad, kad se računa da će Rezolucija 1244, koja se smatra poslednjom odbranom, legalizovati prava na deobu, odnosno zadržavanje severa Kosova u sastavu Srbije.

U toj i takvoj manipulaciji sve je moguće i izvodljivo, poput magične kutije iz koje mađioničar izvlači sve što se poželi – da su iluzije iz već pomenute preambule materijalno opipljive bar u meri u kojoj je savršeno jasno da su realnosti na terenu i međunarodne okolnosti potpuno drugačije. Taj model sve-sne manipulacije, koji sa promenljivim intenzitetom traje od odlaska Miloševića s vlasti, sad kad je Srbija na pragu da, umesto priželjkivanog preokreta u priznavanju i prilagođavanju realnosti da bi se spaslo što se spasti može, obnavlja se i nadograđuje opstajanjem na lojalnosti „državnim i nacionalnim

interesima“, koji su za narod i javnost dogma, a za političare promenljiva kategorija, već prema njihovim partijskim i izbornim ambicijama. A, koji, opet, guraju Srbiju na marginu, u samoizolaciju, na kolosek koji ničemu (dobrom) ne vodi. Zato je i logično što njeni autori i zagovornici – zadržavanjem davno poražene floskule „I Kosovo i Evropa“ – zapravo i državu i narod izlažu krajnje sumornoj sudbini. Ono malo preostale društvene energije, pritom, nije usmereno na to kako iz mnoštva loših rešenja ne izabрати baš ono najgore, već na „recepte“ koje smo već videli i iskusili i koji su Srbiju uvalili u velike nevolje i odvukli na stranputicu. Kao da se ništa u međuvremenu nije desilo, kao da Srbija nije doživela dodatne dramatično teške udarce i poraze, nude se nove iluzije poput (Tadićevih) ideja o dvojnomoj suverenitetu, modela Irske, dve Nemačke, Južnog Tirola, sve do organizovanja novog, kosovskog Dejtona. Ali, kako Tadić, Dačić, Jeremić i neki drugi često ne znaju šta su rekli danas, a šta juče, šta ujutru a šta uveče, njihove ideje (najčešće verbalne aktobacije ili provokacije) završavaju i nestaju kao puke predizborne izjave, bez jače reakcije u međunarodnim krugovima. Pritom se svesno rizikuje da se daljom opstrukcijom zahteva Saveta Evropske unije (makar bila u pitanju samo jedna ili dve države) već u martu mesecu kandidatura Srbije gurne na duži rok u nečiju fioku, odnosno zaborav. A ako, pak, beogradski zvaničnici veruju da bi strategijom blefiranja, osim sebe i svih nas zajedno, obmanuli i Brisel i Vašington, mogli da zadrže kakve takve šanse da Srbija u martu dobije status kandidata (a da sve, od balvana do regionalnog predstavljanja Kosova, ostane kako je sada), onda će povoda za brigu biti na pretek.

Iako Srbija već dugi niz godina trpi posledice (vojni poraz, bombardovanje, gubitak kosovske teritorije, peripetije na putu ka EU) razarajuće Miloševićeve, Koštunićine, bogme i Tadićeve kosovske politike, čini se da na taj sumorni spisak još nije stavljena tačka. Pod pretpostavkom da do marta i nove sesije evropskih lidera neće biti spektakularnih promena (osim daljeg zaoštavanja) u odnosima Beograda sa Briselom, posebno Berlinom, povodom Kosova i srpske kandidature, realnije je očekivati da će

se asortiman negativnih reperkusija i dalje uvećavati i širiti, sve dok ova zemlja ne dospe do samog dna, odnosno ustoličenja Dačićeve i Koštuničine „vizi-je“ o jednom jedinom „prioritetu“, Srbiji, pa makar ne bude imala ni korenje na jelovniku. Gubitak, odnosno napuštanje evropske perspektive, posmatrano istorijski, biće, zapravo, još jedna tragična potvrda da je Srbija, kadgod je bila na prekretnici birala – antievropejstvo. Zadovoljavala se jeftinim i ispraznim parolama kako ona jeste prirodni deo evropskog prostora, a snažnim propagandnim presingom će ubeđivati narod kako je doskorašnji evroatuzijazam, u stvari, bio samo prolazna slabost pred „nasrtajem onih koji nam otimaju 15 odsto najsvetije teritorije“. Kreatori sadašnjeg srpskog antievropskog pokreta u vlasti i opoziciji već nas naveliko ubeđuju da nam se ništa strašno neće desiti i ako dignemo ruke od Evropske unije. Sa njom će, kažu, Srbija uspostaviti ravnopravne ekonomske odnose (kao da EU vapije za tim), a ako, pak, ni to ne bude bilo moguće,

imamo alternativu – bratsku pravoslavnu Rusiju, blišku nam Kinu, tu je i Indija, dakle evroazija, pa neka srpski dušmani puknu od jeda i zavisti. Alternativno okretanje ka istoku, koje nam u poslednje vreme intenzivnije nego ikad Moskva „sugeriše“, što kroz nesputano mešetarenje njenog ambasadora Konuzina, što kroz „patriotsko“ rusofilstvo nekih ovdašnjih političkih stranaka, bilo bi, zapravo, novo srljanje u još potpuniju političku, ekonomsku i socijalnu agoniju. Srbija bi, verovatno, nepovratno izgubila podršku i tako moćnih finansijera kao što su Evropske unija, Nemačka i SAD, investitori bi bežali od nje kao đavo od krsta, tehnološki bi pala na još niže grane. U takvom, zasad hipotetičkom, ali i vrlo mogućem ambijentu, ona bi lako i brzo postala moneta za potkusurivanje nekih drugih centara moći i drugačijih ideologija.

Takvo, radikalno okretanje istoku, imalo bi reperkusije i na unutrašnju političku scenu. Sve slabije i kolebljive proevropske političke snage bi mogle već

Razorno jedinstvo

PIŠE: NASTASJA RADOVIĆ

Javnost u Srbiji je već shvatila da je za razvoj događaja u državi jedan od najznačajnijih pokazatelja ono što predsednik države i najveće partije u vlasti – Demokratska stranka (DS), kaže na sednici Glavnog odbora (GO) svoje partije. Tu se vidi koja je „linija“ naše partijske (DS) i prema tome, državne, politike. Kao nekad kad je komunistički Centralni komitet izdavao povremenu agendu o ideološkim prioritetima iz kojih su onda „čitani“ razvojni pravci i „tumačeni“ komplikovani i često tautološki „zaključci“. Boris Tadić, najistaknutija politička i državna figura Srbije, kojoj se (opravdano ili ne) pripisuje i najveća vidljiva moć, na GO DS uvek održi dugačak i „linijski“ govor koji onda tumače i tamo i širom Srbije.

Tako je odmah po odluci Evropskog saveta o kandidaturi Srbije održan GO DS na kome je predsednik stranke obnarodovao da se glavna linija neće menjati, ali da je ekonomija neposredna preokupacija stranke-države. Time je valjda pokušao da skrene pažnju sa teme koja se nametala kao glavna – odlaganje dobijanja kandidature za EU. „Ekonomija“ a tu političari misle da građani razumeju da je reč o njihovoj egzistenciji, tj. golom životu, staro je demagoško sklonište kad se nečija politika pokaže neuspešnom.

Politika, pri tom, u ovim slučajevima ne podrazumeva „život“ nego neke druge, manje razumljive stvari. Tadić je, dakle, napravio otklon od „politike“ (u užem smislu), kako bi on hteo da je DS i građani shvataju. A to su teritorijalna celovitost i suverenitet (granice i granični prelazi), kulturni identitet i jezik (univerzitetske diplome), vladavina prava (EULEKS pristup), regionalne i međunarodne konferencije, uglavnom ono što je ispalo neuspešno ili neispunjeno po mišljenju Evropskog saveta.

Interesantno je, naravno insinuiranje da „ekonomija“ kao da ne mari za to, kako nam je, implicite, poručeno novom linijom prioriteta u vrhu DS.

Setimo se samo nekih od prethodnih sličnih sastanaka koji, za razliku od onih u drugim partijama, dobijaju apsolutni publicitet u medijima, kao da nije reč samo o unutrašnjoj partijskoj stvari i proceduri. Jer i nije reč o tome.

Posebnu pažnju, čak veću od zaobilaženja teme od 9. decembra, dobilo je tumačenje da se na pomenutom sastanku, nametala nova „diferencijacija“ stranačka i državna. Tako se pročulo da je prvi čovek u partiji posle Tadića i gradonačelnik Beograda, Dragan Đilas,

na narednim parlamentarnim izborima da zame-
ne konzervativne, nacionalističke i desničarske
opcije antievropske orijentacije, najverovatnije u
još gorem izdanju nego godinu dana nakon ubi-
stva premijera Zorana Đinđića. One bi na kraći rok
verovatno zadovoljile emocije, strasti i razočarenja
zbog gubitka Kosova, ali bi se na duže staze svoj-
ski potrudile da Srbiju pretvore u poligon brutalnog
(već viđenog) nacionalizma, izrazite antievropske
i antizapadne ksenofobije i nekih oblika fašizma i
rasizma. Zapravo, ambijent konfliktnosti i nestabil-
nosti održavao bi se i na Kosovu i oko i povodom
njega, što znači u čitavoj Srbiji, sve dok taj pokret
ne pronađe puteve da omraženoj Evropi poka-
že zube i tako što će Srbija ponovo postati vodeći
remetilački faktor ne samo u regionu već i šire.

Srbija bi tako na Kosovu, na kome je u drugoj polo-
vini osamdesetih započela svoje ubrzano posrtanje,
avanturu sa nesagledivim posledicama, na tom istom
Kosovu (i oko njega) doživela završni poraz.

postavio pitanje odgovornosti za neuspeh države da
dobije kandidaturu, pominjući pri tom Ministarstvo
za inostrane poslove i Ministarstvo za KiM. Medi-
ji su to najčešće naslovljavali sa „Đilas tražio smenu
Jeremića“, a neki i uz dodatak „Mićunović podržava
Đjilasa...“

Zgodna zanimacija za one medije koji već dugo pate
od epidemije trivijalnog pristupa temama, ali i prili-
ka za još po neko stranačko oglašavanje i odvlačenje
pažnje od potrebe da se dobije i „sprovede“ odgovor
na pitanje o zaslugama, nagradama i kaznama. DS
nije partija od juče, pa se svakako pripremila i za to.
Ali ne da da odgovor i zadovoljenje već da pitanje uči-
ni nezanimljivim i nametne novo: ko kome smešta i
ko sve ne voli Jeremića? Situacija, inače, potencijalno
opasna čak i na nivou trača, ali najbolja za odvlačenje
pažnje od glavne teme u državi i društvu.

Pre svega toga, jedan je čovek odlučio da simbo-
lički preuzme odgovornost – Božidar Đelić, potpred-
sednik Vlade zadužen za evropske integracije, pod-
neo je ostavku. Pokazalo se da je zaista to i mislio,
jer je ona usvojena. Ostavka Đelića nije, pri tom delo-
vala kao nekakva „pobuna“ protiv okolnosti koje mu
nisu dale da postigne uspeh sa kandidaturom, već
kao rutinska stvar u skladu sa najboljim demokrat-
skim tradicijama. Ipak, kao da je sve unutar stranke
u vezi sa tom Đelićevom ostavkom bilo već predviđe-
no, a sve u vezi sa onim pitanjem o odgovornosti na

Srbija kao evropska dilema

PIŠE: NIKOLA SAMARDŽIĆ

Pošto je izgubila celu deceniju u tranziciji koja je
opustošila srpsko društvo umesto da ga kapita-
lizira i podstakne njegovu razvojnu energiju, Srbi-
ja se ne može žaliti na loš tajming svoje evrop-
ske integracije. Evropska ekonomska kriza je u
međuvremenu postala osnovni argument evro-
skeptika koji, u Srbiji, nisu nikakvi liberalni kon-
servativci, naprotiv, srpski evroskepticizam je
orkestrirana kampanja medija i političkih „anali-
tičara“ pod kontrolom oligaha, partijskih mono-
polista i nereformisanih službi. Evroskepticizam
podstiču i same EU institucije nalazima da je Srbi-
ja reformama zaslužila status kandidata. Jasno

koje, ispostavilo se, time nije dat odgovor. Jer, Boži-
dar Đelić je bio samo visoki državni administrativac
u stvari usklađivanja srpskih sa evropskim propisi-
ma i neko ko je to nosio na upoređivanje u Brisel. Na
GO, Đelić je dobio aplauz kolega, ali je u javnosti osta-
lo pitanje zašto je on podnosio ostavku, tako brzo i
lako i bez potresa otišao iz Vlade pred „drugu rundu“ i
„popravni“ za mart? Da li je već Đelićeva ostavka, još
9.decembra, bila znak da se u Vladi neće ići dalje, pa
je to trebalo nagovestiti građanima? Potom je Đelić
u Utisku nedelje rekao da on misli da se kandidatu-
ra neće dobiti ni u martu, a to znači – neće se ispuniti
uslovi za nju. Ili bar ne svi. Ali, Đelić u tom neobičnom
razgovoru, kaže i da sada „ide na teren“ i na potpita-
nje odgovara da će ići po Srbiji da razgovara sa gra-
đanima, a na još jedno potpitanje i da će to, narav-
no, raditi kao predstavnik DS. Da li će Đelić, po ovome,
voditi kampanju DS za izbore?

Komentare u medijima i mnoga analitičarska akroba-
tika o svađama u vrhu stranke i još ozbiljnijim pode-
lama koje navodno predstoje, pobijana je uglavnom
izjavama Tadića i Jelene Trivan, potpredsednice i
portparolke partije i još ponekog. Rečima kao što su
„naučna fantastika“ i „izmišljanje nepostojećeg“.

Da nije sve tako jednostavno, pokazuju kasniji doga-
đaji kao što je „povratak u politiku“ nekadašnjeg
potpredsednika DS i ex premijera Zorana Živkovi-
ća, uz značajan medijski publicitet. Živković u svojim